

Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijai

Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV-1050

Mežzinātņu nodaļas vadītājam

Dr. silv. Tālim Gaitniekam

Latvijas Mežu sertifikācijas padome

Latvijas Meža īpašnieku un apsaimniekotāju konfederācija

Rīgā, 2018.gada 14.maijā.

Par Mežirbes (Bonasa bonasia)
aizsardzības plāna (MAP) zinātnisko
ekspertīzi

Mežs ir mūsu valsts nacionālā bagātība. Tam ir liela nozīme Latvijas ekonomikā, klimata pārmaiņu mazināšanā un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Tāpēc ar Latvijas meža resursu saglabāšanu un apsaimniekošanu saistītajiem lēmumiem jābūt zinātniskajās atziņās balstītiem, izsvērtiem un atbildīgiem. Latvijas mežzinātņu saimē lielu neizpratni radījis par Latvijas nodokļu maksātāju līdzekļiem finansētais Mežirbes aizsardzības plāns. Plānā publicēta maldinoša informācija par dramatiskajām mežirbju populācijas skaita izmaiņām kopš 2005. gada, kā arī uz nepamatotiem pieņēmumiem balstīti aprēķini par mežsaimnieciskās darbības ietekmi uz populāciju. Diemžēl plāna autori veic aktīvu iedzīvotāju dezinformēšanas kampaņu plašsaziņas līdzekļos, kas liek apšaubīt autoru zinātnieku ētikas normu ievērošanu.

Turpmāk iztirzāti galvenie iebildumi:

Autoru izvirzītā un it kā pierādītā hipotēze, ka **“Mežirbju skaits no 2005. gada līdz mūsdienām ir samazinājies un šodien ir 20 % no tā putnu skaita, kas bija 2005. gadā”** nevar uzskatīt par pierādītu, jo autori MAP norādījuši, ka tiem nav zināma skaita izmaiņu absolūtā vērtība, ne tās gaita pirms 2005. gada. Autori norāda: «Kopš 2005. gada mežirbes skaita pārmaiņas Latvijā tiek noteiktas parasto putnu uzskaitēs, kas pēc vienotas metodikas (Gregory & Van Strien, 2010) tiek veiktas vairumā Eiropas valstu. Uzskaišu rezultāti tiek regulāri publicēti (Auniņš, 2012; 2013; 2015; 2016; Auniņš, Mārdega, 2009).” Autori arī norāda, ka šīs uzskaites nesniedz informāciju par mežirbju absolūto skaitu, bet gan, viņuprāt, statistiski ticamu informāciju par skaita pārmaiņām (indeksu) attiecībā pret uzskaišu sākuma gadu (skat. MAP 21. attēlu 2.2.1.3. nodaļā). 27. lpp tiek apgalvots, ka kopš 2005. gada mežirbes skaita indekss ir samazinājies par 85%. Rezultāti liecinot par skaita samazinājuma būtiskumu ($S = 0,861 \pm 0,0319$, $p < 0,05$) un tiek apgalvots, ka tas turpinās jau kopš uzskaišu sākuma (Auniņš, Mārdega 2016). Tātad, mežirbes skaita būtisks samazinājums tiek raksturots ar mežirbes skaita indeksu. Tomēr neizpratni rada tas, ka MAP 26.lpp 9.attēlā tiek ilustrēts mežirbes populācijas indekss, bet

2.1.2.2. nodaļas 7.tabulā sniegta informācija vienkārši par populācijas indeksu. Tātad dokumentā mežirbes populācijas dinamika raksturota ar trīs indeksiem (mežirbes skaita indekss, mežirbes populācijas indekss un populācijas indekss). Nevienam no šiem terminiem nodaļā "Izmantotie saīsinājumi un terminu skaidrojums" nav sniegts skaidrojums. Tāds nav atrodamas arī autoru uzrādītajā atsaucē uz Eiropas valstu pielietoto vienoto metodiku "Wild Bird Indicators: Using Composite Population Trends of Birds as Measures of Environmental Health" (Gregory & Van Strien, 2010). Vai autori šeit domājuši kādu vienu vai trīs dažādus indeksus, nav skaidrs. Arī autoru norādītajā atsaucē uz Gada atskaiti par 2016.gadu "Fona monitorings: Dienas putnu monitorings" (Auniņš, Mārdega 2016) nesniedz skaidrību, jo tajā nav sniegts indeksu jēdziena skaidrojums. Diemžēl šajā dokumentā sniegtais datu analīzes metodikas apraksts ir nepilnīgs. No apraksta nav iespējams saprast, kādā veidā tiek noteikti indeksi un veikti aprēķini. Vienādojumi nav aprakstīti atbilstoši vispārpieņemtām zinātnisko darbu noformēšanas prasībām. Ne visi vienādojumos lietotie simboli ir izskaidroti, nav dotas mērvienības. Nav ievērota vienādojumu loģiskā secība. Dokumentā atrodama norāde, ka ikgadējā putnu sugu populācijas indeksa un to būtiskuma aprēķināšanai izmantota TRIM (Trends and Indices for Monitoring data) programmatūra. Programmas TRIM mājaslapā atrodama publikācija "Loglineārā Puasona regresijas metode, lai analizētu putnu monitoringa datus" (A. van Strien et al., 2004.) uz kuru atsaucas Dienas putnu monitoringa autori, tomēr tajā nav sniegts iepriekš minēto trīs indikatoru aprēķināšanas apraksts. Līdz ar to nav iespējams pārliecināties par MAP mežirbes populācijas dinamikas rezultātu ticamību.

Mežirbes populācijas lielums nav novērtēts ticami, jo nav pārliecinoši pierādījumi pielietotās metodikas rezultātu reprezentativitātei. Populācijas lieluma noteikšanā valda liela nenoteiktība. Kā min paši autori:» Jaunākais Latvijas mežirbju populācijas vērtējums (2012. g.) ir 10–47 tūkstoši pāru (EIONET, 2016), taču, ņemot vērā atšķirīgās datu iegūšanas metodes, tas nav salīdzināms ar iepriekšējiem populācijas vērtējumiem.» Kā MAP norādīts, mežirbes populācijas uzskaitē izmantota Latvijas ligzdojošo putnu monitoringa metodika (2009)(sastādīja A.Auniņš). Šajā metodikā noteikts, ka putnu monitoringa uzskaitē veicama 3 reizes ligzdošanas sezonā: Pirmā uzskaitē tiek veikta laikā no 20. līdz 30.aprīlim, otrā – no 10. līdz 20.maijam, bet trešā - no 5. līdz 15. jūnijam. Savukārt, kā liecina MAP 1. pielikumā atrodamā informācija, šie principi veicot mežirbes populācijas monitoringu nav ievēroti. Lielākoties novērojumi veikti tikai vienu reizi sezonā, laika posmā no marta vidus līdz jūlija beigām, kad mežirbes uzskaitē iegūt ticamus rezultātus nav iespējams. Tātad, iegūtie rezultāti nav ticami un nav vispārināmi.

Mežirbes populācijas optimālo lielumu Latvijā autori pamatoto ar O.Levisa novērojumiem 19.gs vidū: «O. Lēvis dalās savā pieredzē par šo sugu (laikā no 1850. gada līdz 1891. gadam viņš ir „saticies” ar 300–400 mežirbju perējumiem) un min arī vienīgo skaita / blīvuma vērtējumu par to laiku. Viņa īpašumā Meijermuižā apmēram 1 km² platībā desmit gadu laikā pavasaros regulāri ir uzturējušiem 4–6 pāri, no kuriem sekmīgi ligzdojuši 1–4. Vienu gadu mazuļi nav bijuši (Löwis, 1892a, 1892b). Lēvja minētais mežirbju blīvums (8–12 putni pavasarī) viņa Meijermuižas īpašumā atbilst zināmajam mežirbju pavasara blīvumam Latvijai tuvās teritorijās, kur šie putni ir mērķtiecīgi pētīti

vēlāk – Baltkrievijā 8,8 putni (3,1–16) un Ļeņingradas apgabalā 8,5 pāri (3– 16) (Потапов, 1987). Ja šo vidējo blīvumu pieņem kā normu mežzirbei derīga meža novērtēšanai, tad 1929. gadā, par kuru ir pieejami meža statistikas dati (Zunde, 1999) un mežzirbju „uzskaites” (Cīrulis, 1939a) mežzirbēm piemēroti bija apmēram 40% Latvijas mežu (t.i., pie šāda blīvuma kopējā mežzirbju skaita “izvietošana” būtu nepieciešami 40% Latvijas mežu). No šejienes izriet autoru apgalvojums par optimālo populācijas lielumu: “Lai mežzirbes stāvokli varētu uzskatīt par labvēlīgu, Latvijā būtu jāligzdo vismaz 50 tūkstošiem pāru. Šis skaitlis iegūts pamatojoties uz vēsturisko reģistrēto mežzirbju populācijas blīvumu – 4 pāri/km² “.Tātad jāsecina, ka optimālās populācijas lielums ir nosacīts. Jo lielāku neizpratni rada MAP 7. tabulā sniegtā informācija par 2005.gada mežzirbes populācijas lielumu 101528 īpatņi, kas atbilst autoru optimālajam īpatņu skaitam. Tomēr šķiet, ka 2005. gada populācijas lielumu raksturojošais skaitlis nav balstīts uz monitoringa rezultātiem, bet gan uz pieņēmumiem, jo kā norādīts tabulas paskaidrojuma rakstā, tas ir pārrēķināts no 2011.gada noteiktā populācijas lieluma, ņemot vērā populācijas indeksu.

Mežsaimnieciskās darbības ierobežojumu pamatojums

MAP autori norāda, ka daudzi faktori, kas saistās ar mežzirbju populācijas samazināšanos, izriet no mežsaimnieciskās darbības. “Mežsaimnieciskā darbība mūsdienās negatīvi ietekmē dažādos veidos mežzirbi pašu un viņas dzīvotni,” norāda Ķerus. Mežzirbei nav piemērota kailcirte, mežzirbei neder “fragmentēts mežs” un viņai ir vajadzīgs pamežs.

MAP autori atsaucas uz Somijā 2007. gadā Jivasklas universitātē aizstāvēto Gilberta Ludviga disertāciju «Mechanisms of Population Declines in Boreal Forest Grouse», sagrozīti citējot tās autoru: “Somijā noskaidrots, ka ilggadīgi notiekošo visu vistveidīgo putnu populāciju samazināšanās galvenais iemesls ir ligzdošanas sekmju pasliktināšanās. To izraisa saimnieciskās darbības un plēsēju mijiedarbība, ko pastiprina asimetriska klimata ietekme. Primārais faktors ir sugai nelabvēlīga mežsaimniecības prakse kā kailcirtes, liela mēroga meliorācija un lauksaimniecības radīta mežu fragmentācija. Šis faktoru kopums ir sekmējis vidēja izmēra plēsēju skaita pieaugumu. Papildus tam mežu fragmentācija un meliorācija pastiprina plēsonības risku un var kalpot kā ekoloģisks slazds” (Ludwig, 2007). Tomēr, ja apskatām disertācijas 15. lpp rakstīto, tad var secināt, ka MAP autori snieguši nepatiesu informāciju, jo disertācijas autors norāda: “Kopumā tiek izvirzītas divas hipotēzes, lai izskaidrotu novēroto plēsēju blīvuma pieaugumu. Pirmkārt, pastiprināta lauksaimnieciskā darbība aizvien vairāk sadrumstalo mežu ainavu, kas, kā liecina, palielina lapsu lokālo blīvumu un olu dējumus apdraudošo vārnu dzimtas putnu izplatību. Otrkārt, nesenā meža apsaimniekošanas intensifikācija, kuras rezultātā tiek cirstas vairāk kailcirtes, ir palielinājusi jaunaudžu īpatsvaru, kuru zemsedzi klāj veģetācija, kas ir barības bāze grauzējiem, kuru populācijai augot palielinās plēsēju klātbūtne.” Disertācijā nav analizēta mežsaimniecības prakses kā kailciršu ietekme uz mežzirbes populāciju. Tajā ir norādes uz nepieciešamību mežsaimnieciskās darbības rezultātā saglabāt melleņu resursus un aizsargāt priežu purvus, kā arī atjaunot purvus kur meliorācija nav ekonomiski izdevīga.

MAP 1. pielikumā mēģināts pamatot līdzšinējās Latvijas meža apsaimniekošanas prakses trūkumus, norādot uz egļu audžu dabiskās atjaunošanas un retākas kopšanas priekšrocībām pret mākslīgu audžu atjaunošanu un kopšanu. Tomēr autori nav

aparakstījuši šāda pētījuma metodiku, līdz ar to publicētie rezultāti nav pārbaudāmi. Par metodiku runāts projekta apspriedēs, tomēr tā nav dokumentēta. Rezultāti aprakstīti pavirši. Uz tabulām nav atsauces. 1. pielikuma 3. un 4. tabulā, iespējams, parādīti egļu audžu attīstības modeļi. Tomēr neizpratni rada tas, ka sastāva kopšana plānota mākslīgi atjaunotā mežā 45 gadu vecumā, bet dabiski atjaunotā mežā 58 gadu vecumā. Krājas kopšanas cirtes nav plānotas. Nav norādes, kādi augšanas gaitas un audžu attīstības modeļi pētījumā izmantoti. Nav saprotams vēja ietekmes uz mežaudzi novērtēšanas pamatojums un metodika. MAP 1. pielikumā autoru paustie apgalvojumi vērtējami kritiski: *“Ja pieņem, ka vējgāzes neko neietekmēs, starpība starp sagaidāmo ieguvumu 2095. gadā ir €869,49 (EUR) par labu stādītām jaunaudzēm ar trim kopšanām, bet tā ir €2043,02 (EUR) par labu dabiski atjaunojušāmies jaunaudzēm, kur veikta tikai viena kopšana, ja vējgāžu risku ņem vērā»*. Šeit jāmin arī citāts no projekta, kas liecina par tā kvalitāti: *«Protams, pilnīgi visus šādi aplēstos skaitļus var apšaubīt, pamatojot, ka tik ilgā laikā daudzkārt var mainīties cenas, naudas vērtība, pieprasījums pēc dažādiem sortimentiem un, galu galā, pat valsts iekārta, kas var padarīt jebkādus šodienas aprēķinus nepamatotus un nelogiskus. Tas viss tā ir, taču tikpat nepamatoti ir apgalvojumi, ka veicot kopšanas cirtes īpašnieks gūs lielākus ienākumus. Koku caurmērs un krāja pateicoties kopšanai var palielināties, taču gadījumos, kad īpašumā ir nevis ļoti lielas teritorijas ar daudz audzēm, bet tikai dažas šādas audzes, risks, ka sagaidāmajā ciršanas vecumā no konkrētās audzes ienākumi var būt samazināti, vai pat nekādi (atkarībā no stohastiskiem faktoriem) ir daudz lielāka.”* Šāds autoru komentārs liecina par viņu neizpratni par mežkopības principiem un meža resursu ekonomiku.

Miera perioda putnu ligzdošanas laikā pamatojums

MAP 4. pielikumā autori apgalvo: “Jaunākie aprēķini liecina, ka AS „Latvijas valsts meži” apsaimniekotajos mežos vien ik gadu laikā no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam mežizstrādes dēļ iet bojā vismaz 50,9 tūkstoši putnu ligzdu.” Autoru sniegtais metodikas apraksts liecina par to, ka rezultāti aprēķināti balstoties uz pieņēmumiem, nevis uz konkrēta monitoringa rezultātiem. Tāpēc iegūtie rezultāti nav interpretējami kā pamatoti.

Pēc Latvijas Ornitoloģijas biedrības pasūtījuma 2008. gadā „Latvijas Fakti” veica iedzīvotāju aptauju, lai noskaidrotu sabiedrības attieksmi pret mežsaimniecisko darbību putnu ligzdošanas laikā. Kā min autori: “Kopumā mežizstrādes pārtraukumam putnu ligzdošanas laikā atbalstu puda 84% respondentu.” Tomēr sabiedrības viedokļa aptaujas rezultātu interpretēšana uzskatāma par neobjektīvu, jo atšķiras aptaujā uzdotā jautājuma redakcija no tās, kādā sniegts atbilžu rezultātu atspoguļojums (4.pielikuma 8.lpp):

Respondentiem tika uzdots šāds jautājums: “Es nolasīšu izteikumu, un Jūs, lūdzu, pasakiet man, vai Jūs tam - piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nepiekrītat? Putnu vairošanās sezonas laikā - no aprīļa sākuma līdz Jāņiem - mežos ir būtiski jāsamazina tur veicamo darbu intensitāte, atļaujot veikt tikai to, ko citā laikā nevar darīt.” Savukārt rezultātu apkopojumā atbildes atspoguļotas atbilstoši citai jautājuma redakcijai: “Vai Jūs piekrītat izteikumam: Putnu vairošanās sezonas laikā, mežos ir būtiski jāsamazina tur veicamo darbu intensitāte?” Tātad publicētajos rezultātos autori apzināti izmainījuši aptaujā uzdoto jautājumu, no tā izņemot teikuma daļu “... atļaujot veikt tikai to, ko citā laikā nevar darīt”! Tādā veidā faktiski tikuši viltoti aptaujas rezultāti, aptaujas

rezultātos sniegtās atbildes padarītas kategoriskākas un tās interpretētas kā viennozīmīgs atbalsts mežizstrādes pārtraukumam šajā periodā.

Autori min, ka: "meža īpašnieku un iedzīvotāju, kuru ienākumi ir atkarīgi no meža, atbalsts bija mazāks, tomēr arī šajos gadījumos mežizstrādes pārtraukumu atbalstījis absolūtais vairākums, attiecīgi 77% un 80,8%". Šādi rezultāti liecina par manipulācijām ar atbildēm. Diemžēl MAP nav atrodamā Socioloģiskās aptaujas metodika, respondentu atlases principi, pārstāvniecība.

MAP autoru sagatavotie sugas aizsardzības nodrošināšanai plānotās rīcības un pasākumu priekšlikumi

Pamatojoties uz nekvalitatīvi veikto pētījumu rezultātiem, projekta autori sagatavojuši mežirbes aizsardzībai plānotās rīcības un pasākumu priekšlikumus. Jāsecina, ka tie ir pretrunīgi. Piemēram, nav saprotams, kāpēc nepieciešams veikt izmaiņas MK noteikumos Nr. 384 (21.06.2016.) "Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi" attiecībā uz izmaiņām grāvju platuma, paaugas un pameža reģistrēšanā. MAP autori to pamato ar mežirbes aizsardzībai nepieciešamās dzīves telpas un barības bāzes nodrošināšanu. Tomēr jāpaskaidro, ka Valsts meža reģistra datubāzei ir citi mērķi. Tās mērķis ir uzturēt informāciju par meža resursu stāvokli, lai nodrošinātu meža apsaimniekošanas kontroli un meža apsaimniekošanas plānošanu. Par meža inventarizāciju Latvijā maksā meža īpašnieks. Pētījuma autori izmaiņu nepieciešamību saista ar nepieciešamību novērtēt mežirbes barības bāzi un tās trūkumu, lai gan paši autori 2.1.3. nodaļā min, ka tiešu datu (pētījumu) par mežirbei pieejamo barības augu pārmaiņām Latvijā nav. Lielākā daļa barības augu Latvijā ir ļoti bieži vai bieži sastopami.

MAP autori sagatavojuši priekšlikumus MK noteikumu Nr. 936 (18.12.2012.) "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā" jo uzskata, ka pierādījuši un pamatojuši nepieciešamību pilnībā pārtraukt mežizstrādi un meža kopšanu no 01.04. līdz 30.06. Tas tiek pamatots ar Sugu un biotopu aizsardzības likumu, kas jau šobrīd paredz aizliegumu postīt putnu ligzdas. Šāda priekšlikuma īstenošanas ietekme uz tautsaimniecību nav vērtēta. Arī pētījumi par ietekmi uz putnu populāciju nav veikti.

MAP autori ierosina sugas dzīvotņu apsaimniekošanas pasākumus, starp kuriem it rādi, kas no meža apsaimniekošanas viedokļa ir pretrunīgi vērtējami :

- Ideālā gadījumā pārtraukt mežos jebkādu plānotu saimniecisku darbību no marta vidus, līdz jūnija beigām;
- Atteikties no kailcirtēm mellenājiem piemērotos mežos, vismaz Gs, Mrs, Mr;
- Labāk ievērot likumdošanā esošās normas, piemēram, par pameža saglabāšanu;
- Pareizi veidot citu sugu un biotopu mikroliegumus, ja tajos ir pietiekami liela (> 20 ha) mežirbei piemērota meža platība;
- Pameža, paaugas, otrā stāva saglabāšana, nevajadzīga jaunaudžu nekopšana, fragmentāciju samazinošu meža joslu saglabāšana;
- Visās mežaudzēs, kur jaunaudžu kopšana un citas kopšanas cirtes ir paredzētas, saglabāt vismaz 10% no katra nogabala platības pilnīgi neaiztīktu (nekoptu), izvēloties atstāšanai tās paaugas / pameža daļas audzē, kur aug pīlādži un lazdas. Nozīmīgi saglabājamie barības koki ir arī apses, bērzus un alkšņus un to grupas kopā ar paaugas un otrā stāva eglītēm, arī tādām, kas no saimnieciskā viedokļa varētu būt „neperspektīvas”, (vismaz valsts īpašumā esošos mežos). *Nozīmīgi ir*

apses, bērzi un alkšņi un to grupas kopā ar paaugas un otrā stāva eglītēm, īpaši ja šīs grupas atrodas nogāzēs, pauguros, pie gravām un ūdeņu tuvumā.

MAP izstrādes finansējums un plānoto rīcību un pasākumu pārskats

Saskaņā ar LVAF mājas lapā https://www.lvafa.gov.lv/projects/1-08_62_2015 sniegto informāciju, MAP projektu īstenoja Latvijas Ornitoloģijas biedrība. Projekta kopējās izmaksas ir 30006.08€, no tiem 25947€ piešķirtais finansējums no Vides aizsardzības fonda. Izvērtējot MAP kvalitāti rodas šaubas par MAP ieguldītās valsts naudas lietderīgu izlietošanu. MAP kvalitātes vērtēšanā nav bijuši iesaistīti ārējie eksperti vai recenzenti.

MAP autori sagatavojuši priekšlikumus par turpmāk plānotās rīcības un pasākumu pārskatu (7.nodaļa 19. tabula), laika posmā no 2018-2026. gadam, paredzot sugas aizsardzības plānā paredzētajiem pasākumiem tērēt 1575000€. Līdzekļus plānots tērēt šādiem pasākumiem (skatīt tabulu):

LOB plānoto rīcību un pasākumu izmaksu novērtējums 2018 - 2026

Pasākumi	EUR
ML veidošana citām sugām un biotopiem	45 000
Pētījumi par dzīvotnes zudumu	375 000
Pētījumi par meža cūku ietekmi	50 000
Pētījumi par vistu vanaga ietekmi	750 000
Pētījumi par trokšņa ietekmi	10 000
Pētījumi par mežzirbes izplatības pārmaiņām	10 000
Ligzdošanas sekmju noteikšana	90 000
Meža apsaimniekotāju izglītošana	45 000
Ziņu apkopošana portālā «Dabas dati»	99 000
Uzskaišu rezultātu publicēšana	9 000
Sabiedrības izglītošana	90 000
Ekspertu apmācības	2 000
KOPĀ	1 575 000

MAP autori tabulā iekļāvuši arī citus pasākumus, kuriem viņuprāt nav izmaksu. Piemēram, kopšanas ciršu ierobežošanai vai pārtraukšanai autori nav norādījuši tiešās izmaksas, savukārt darbības ierobežošanai pavasarī šādas izmaksas nav zināmas, jo nav vērtētas. Autori šādi secinājuši, jo acīmredzot nav vēlējušies veikt šādus aprēķinus, kas saistīti ar meža īpašnieku zaudējumiem, ietekmi uz nodarbinātību un zaudējumiem Latvijas ekonomikā kopumā. Šāda pieeja apliecina autoru neiedziļināšanos MAP ietekmes vērtēšanā.

Secinājumi

Kopumā jāsecina, ka MAP struktūra neatbilst projekta izvirzītajiem darba uzdevumiem, tajā nav kvalitatīvi veikta plēsēju (cauna, lapsa, jenotsuns) skaita dinamikas analīze un kvalitatīvi vērtēta plēsēju populāciju ietekme uz mežzirbes populāciju. Tā vietā ir izvirzītas tēzes par “mežsaimniecisko darbu (kailcirtes, izcirtumu apmežošana ar viensugas egļu kultūrām, kas prasa biežu kopšanu, meža ceļu būve u.tml.) radīto dzīvotnes zudumu”, (ietekme pamatota pieņēmumu līmenī, bez zinātniskā pamatojuma),

trokšņu, ogu lasīšanas, barības trūkuma (autori apgalvo, ka to izraisa meža kopšana), klimata pārmaiņu, meža valsts reģistra datu kvalitātes, meža ceļu būves, valstī īstenotās meža politikas un meža fragmentācijas ietekme. MAP satur uz nepārbaudītu hipotēžu pamata izvirzītus apgalvojumus. Uz tiem balstīti secinājumi par cilvēka saimnieciskās darbības graujošo ietekmi uz mežzirbes populāciju, lai gan šādi pētījumi nav veikti... Diemžēl MAP nav bijusi noteikta zinātniskā ekspertīze, tam nav nozīmēti zinātniskie recenzenti. MAP konstatētās saturiskās un noformējuma kļūdas liecina, ka MAP satura un secinājumu kritiska pārbaude VARAM nav veikta...

Projekta uzdevumu un projekta rezultātu vērtējums, saskaņā ar LVAF noslēgto līgumu Reģ Nr. 1-08/62/2015 https://www.lvafa.gov.lv/projects/1-08_62_2015 sniegts tabulās:

Projekta uzdevumi

npk	uzdevums	Vērtējums
1	Apkopot aktuālo informāciju par sugu no jaunākās literatūras, t.sk. sadarbojoties ar vistveidīgo speciālistu grupas ekspertiem izvērtēt šo informāciju par sugas vajadzībām nepieciešamajiem apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumiem.	Informācija apkopota. Rezultātos nav atrodamas norādes par vistveidīgo speciālistu ekspertu grupas izveidi, darbību, vai informācijas izvērtēšanas metodiku. MAP nav noteikti recenzenti, nav veikta pētījuma rezultātu zinātniskā izvērtēšana!
2	Veikt pētījumu par saimnieciskās darbības ietekmi uz mežzirbes ligzdošanas sekmēm. Plānots, ka sadarbojoties ar AS "Latvijas Valsts meži" (kas nodrošinātu informāciju par plānoto saimniecisko darbību) un uzskaišu vietas apsaimniekojošajiem mednieku kolektīviem (informācija par meža cūku barotavu skaitu un izvietojumu) paredzēts īstenot pētījumu, lai noskaidrotu abu šo faktoru ietekmi uz mežzirbju ligzdošanas sekmēm. Iespēju robežās uzskaišu veikšanā tiks iesaistīti pārstāvji no mednieku kolektīviem.	Metodika par meža cūku barotavu skaita un izvietojuma ietekmi uz mežzirbju ligzdošanas sekmēm, DAP mājaslapā publicētajos dokumentos nav atrodama
3	Sugas aizsardzības plāna (pirmā varianta) mežzirbei (Bonasa bonasia) sagatavošana, t.sk., vismaz 2 apspriedes.	Organizētas 4 apspriedes

Projekta rezultāti

npk	rezultāti	Vērtējums
1	Apkopota aktuālā informācija par sugu no jaunākās literatūras	Sniegts ieskats mežirbju populācijas bioloģijā
2	Veiktas mežirbju uzskaites teritorijās, kur notiek saimnieciskā darbība un teritorijās, kur nenotiek (vismaz 15 maršrutu katrā grupā), divas reizes sezonā – riesta laikā (marta beigās–aprīlī) un pēcligzdošanas sezonā (no maija beigām līdz jūlija vidum).	<ol style="list-style-type: none">1. Mežirbju uzskaites metodika nav pilnīga, darba uzdevumi par putnu uzskaites laukur pretrunā ar Latvijas ligzdojošo putnu monitoringa metodiku (2009)(sastādīja A.Auniņš). Datu apstrādes metodika nav dota.2. Vai ievērots uzskaites atkārtojumu skaits, saskaņā ar darba uzdevumu, no tabulā atrodamās informācijas nav saprotams. (1.pielikums) Tabula nav izskaidrota.
3	Organizētas vismaz 2 apspriedes sugas aizsardzības plāna izstrādei.	Organizētas 4 apspriedes
4	Sagatavots sugas aizsardzības plāna pirmais variants	Sagatavota atskaite. Par plānu to var nosaukt nosacīti, jo nesatur plāna struktūrelementus...

Nemot vērā iepriekš uzskatītos secinājumus, aicinām **Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijai** veikt Mežirbes aizsardzības plāna autoru darbības izvērtēšanu atbilstoši Zinātnieku ētikas kodeksa principiem.

Ar cieņu,

Latvijas Mežu sertifikācijas padomes izpilddirektors

J.Švirksts

Latvijas Meža īpašnieku un apsaimniekotāju konfederācijas valdes priekšsēdētājs

M.Liopa

